

MANIFEST VOOR EEN SOCIALISTISCHE EKONOMIE

Door het kollektief van
Socialistische Economen
Uit het Baaigebied (Californië)

(Overgenomen uit Monthly Review, Vol. 21, no. 7, december 1968, pp 31-40)

Waar enerzijds dit manifest voor alle lezers van de Monthly Review van belang zal zijn, is het anderzijds mogelijk dat niet-economen door enkele technische termen gehinderd worden. We geven de volgende uitleg, in de hoop dat deze mogelijke hinderpalen uit de weg zal nemen.

MIKRO-EKONOMIE (of **MIKRO-TEORIE**) behandelt het economische gedrag van afzonderlijke ondernemingen en gezinnen.

MAKRO-EKONOMIE (of **MAKRO-TEORIE**) behandelt het gedrag van grotere variabele eenheden: b.v. het nationaal inkomen, de consumptie, de produktie en de investeringen.

De **GRENSNUT-TEORIE** vormt het theoretische apparaat dat door de burgerlijke economie gebruikt wordt in zijn streven om de winst en de prijzen van de waren, van de arbeid en van de grond te verklaren.

LINEARE PROGRAMMIERING is een wiskundige methode, die gebruikt wordt om te bereiken hoe-om een gegeven doel te bereiken- de verschillende variabelen zo doeltreffend mogelijk gekombineerd kunnen worden.

De Redaktie van de Monthly Review.

(1)

DE BURGERLIJKE EKONOMISCHE WETENSCHAP IS TEGENWOORDIG "PUUR PRAGMATISCH, ... EEN TECHNIEK VOOR DE PRAKTISCHE KONSOLIDATIE VAN HET KAPITALISME" ---

ERNEST MANDEL.

De heersende klasse van ondernemers heeft de Keynesiaanse en neo-keynesiaanse economische theorieën aanvaard als de belangrijkste instrumenten voor de nationale en internationale economische planning. De bezitters en managers van de grote bedrijven laten economen technische studies verrichten over de meest urgente problemen van de heersende klasse. Dit soort studies over inflatie, werkloosheid, betalingsbalans, buitenlandse hulp, de verhouding tussen loon en arbeidsproduktiviteit, en andere onderwerpen, worden ondernomen onder auspiciën van instellingen die door de grote ondernemingen worden beheerst: de Harvard Universiteit, het Komitee voor Economische Ontwikkeling, het Brookings Instituut, de Vereniging voor Buitenlandse Politiek, het Research Instituut van de Universiteit van Stanford en andere hoogst belangrijke instellingen voor het uitwerken van de economische politiek der grote ondernemingen. Op hun beurt worden deze studies een richtsnoer voor de economische politiek der federale regering (te Washington); zij geven dan het kader aan waarbinnen de discussie over specifieke problemen der economische politiek plaats vindt. De heersende klasse der grote ondernemers beheerst de uitvoerende sektor van het federale regeringsapparaat volledig en bevindt zich zo in een strategische positie om de geestelijke produkten van degenen die de economische politiek plannen, om te zetten in regeringsbesluiten en wetgeving.

De heersende klasse der grote ondernemers heeft ook de grensnuttheorie aanvaard als middel tot economische planning van de verhoudingen tussen de ondernemingen en de mikro-economische verschijnselen. De neoklassieke economische theorie geeft nog wel de gelegenheid tot geheimzinnige oefeningen in verschillende takken van de wiskunde, doch ook in dit grote warenhuis van "lege economische dozen" bestaat er een overheersende pragmatische tendens. De mikro-theorie is belangrijk voor de kosten- en opbrengstvergelijking van projekten in de infra-struktuur, die vereist worden door de heersende ondernemersklasse. De mikro-theorie wordt gebruikt bij het maken van financiële analyses voor het beoordelen van het toekomstige rendement, door het schatten van de invloed op prijzen en kosten van veranderingen in de opbrengst van vervangende en aanvullende produkten. De mikro-theorie brengt "efficiency" in de ministeries van de federale regering. Wat wellicht van grotere betekenis is op langere termijn: de heersende klasse der ondernemers heeft de grensnuttheorie AANGEPAST aan haar direkte operationele behoeften, door de nadruk te leggen op het praktische bestanddeel - lineaire programmering. Zo oefenen dus zelfs op het traditionele terrein van de "zuivere theorie" de pragmatici in dienst van de heersende ondernemingsklasse een overheersende invloed uit.

(2)

DE BURGERLIJKE EKONOMISCHE THEORIE HEEFT EEN MONOPOLIEPOSITIE IN DE KOLLEGEZALEN DER UNIVERSITEIT, IN DE CENTRA VAN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK, IN DE INSTELLINGEN DIE DE EKONOMISCHE POLITIEK PLANNEN EN IN DE REGERING.

De grote meerderheid van de Amerikaanse economen aanvaardden tegenwoordig de burgerlijke economische theorie als "wetenschappelijk"; en daardoor dienen zij bewust of onbewust de belangen van de heersende ondernemersklasse. De traditionele makro- en mikro-theorie worden onderwezen als de "economische theorie", niet als "een economische theorie"

De opbouw van de economische fakulteiten en de struktuur van het hele beroep van econoom zelf, zijn gericht tegen kritische, radikale wetenschapsbeoefening. Op het niveau van het onderwijs in de eerste universitaire studie jaren, zegt Samuelson (een der meest vooraanstaande burgerlijke economen in de VS; red. Int.): "we ontdekten het gevaar, dat zelfs de goede student de formules voor allerlei bankexpansies uit zijn hoofd leert als reserveringsvoorwaarden en HET FUNDAMENTELE PROBLEEM VAN EKONOMISCHE STABILIZERING. DOOR DE POLITIEK VAN DE NATIONALE BANK uit het oog verliest Of hij zal zich het bepalen van het inkomen herinneren als een kwestie van het manipuleren van de algebraïsche multiplier, in plaats van te denken aan PRESIDENT NIXON'S PROBLEEM VAN HET BETEUGELLEN DER INFLATIE, OF AAN HET PROBLEEM VAN MINISTER-PRESIDENT WILSON OM DE PRODUKTIVITEIT VAN ENGELAND OMHOOG TE BRENGEN".(HOOFDLETTERS DOOR DE OPSTELLERS VAN HET MANIFEST)

Studenten die zich niet bezig houden met deze problemen van de heersende klasse krijgen lage cijfers; studenten die goed zijn in het "oplossen van problemen" worden uitgekozen voor een hogere opleiding en eventueel, als ze zeer intelligent zijn en door de juiste motieven gedreven worden, ook uitgekozen voor posities aan de grote universiteiten, onderzoek-stichtingen, planbureaus van de economische politiek, of de Raad van Economische Adviseurs.

De opleiding voor een hogere graad aan de economische fakulteiten heeft een sterke voorkeur voor "strengere analyse"; en zij toont dat door de student te dwingen de burgerlijke economische theorie en de kwantitatieve methodes te beheersen. Promotie in de beroeps-carrière is afhankelijk van het publiceren van artikelen in de economische vakbladen, die om studies vragen over de verschillende problemen der heersende klasse en die stelselmatig diskrimineren tegen kritiek op de moderne kapitalistische produk-

tiewijze. In dit opzicht zijn de economische fakulteiten en het beroep van ekonoom totalitair.

(3)

HET IDEOLOGISCH MONOPOLIE VAN DE BURGERLIJKE EKONOMISCHE WETENSCHAP KOMT VOORT UIT HET EKONOMISCH MONOPOLIE VAN DE HEERSENDE ONDERNEMERSKLASSE.

De universiteit helpt om de heerschappij van de heersende klasse der ondernemers over de bevolking in stand te houden, door het vormen van de persoonlijkheid en de geest der studenten in die zin dat aan de behoeften van het kapitalisme der grote ondernemingen wordt voldaan.

De taak van het hele onderwijssysteem is het voortbrengen van die vrijwillige gehoorzaamheid aan de heersende klasse, die rechtvaardiging van die klasse vormt; de taak van het onderwijs is ook zichzelf als zodanig voort te zetten.

Binnen dit rijk zijn er gradaties in de betekenis der verschillende wetenschappen voor de kern-belangen van de heersende klasse. Wegens hun direkte rol in het produktie-proces zijn de natuurwetenschappen van vitaler betekenis voor de belangen der heersende klasse, dan de geesteswetenschappen en de sociale wetenschappen. Binnen die laatste sektor zijn er nog fijnere gradaties. Poëzie en literatuur zijn in het algemeen het minst belangrijk, antropologie (volkenkunde) en sociologie iets meer, de politieke wetenschap nog meer en de economie het meest van allemaal.

De andere wetenschappen hebben betrekking op schakels in de produktieverhoudingen, die hulpmiddelen vormen voor het in stand houden van de macht der heersende klasse. De economische wetenschap heeft betrekking op de basis van de keten van produktieverhoudingen---- de macht van de heersende klasse over de produktie zelf.

De heersende klasse kan in de sekundaire belangen-sferen alternatieve sociale vormen tolereren, zoals in de kultuur en zelfs in de politieke machinerie zelf. Maar zij kan geen alternatieven tolereren in haar eigen controle over de economische produktie. Op het gebied van de praktijk der economische heerschappij is er veel minder speling.

(4)

DE HUIDIGE UITDAGING WAARAAN DE BURGERLIJKE EKONOMISCHE WETENSCHAP IS BLOOTGESTELD KOMT VOORT UIT DE TOENEMENDE IRRATIONALITEIT VAN DE MACHT DWR HEERSENDE ONDERNEMERSKLASSE OVER DE PRODUKTIE EN UIT HET ONVERMOGEN DER BURGERLIJKE EKONOMEN OM DE FUNDAMENTELE OORZAKEN VAN DEZE IRRATIONALITEIT TE BEGRIJPEN.

De voornaamste vormen van irrationaliteit in de produktie zijn tegenwoordig: imperialistische oorlogen, de verwording van de steden en de onderdrukking der getto-bewoners, de verarming in de Derde Wereld, de toenemende sociale kosten van de produktie en de steeds verder verwaarloosde sociale behoeften, de stijgende omvang van de produktie van waardeloze zaken en van destruktieve (oorlogs-) middelen, het gevaar dat er onherstelbare schade toegebracht wordt aan de bewoonbaarheid van de aarde, het dalende materiële levenspeil van de internationale arbeidersklasse en de globale onevenwichtigheid in de economische ontwikkeling.

Aangezien de burgerlijke economische wetenschap niet werkelijk wetenschappelijk is, is hij niet in staat deze irrationaliteiten te begrijpen en daardoor ook niet in staat om een politiek te ontwikkelen ten einde deze irrationaliteiten weg te nemen. De grensnuttheorie is niet wetenschappelijk aangezien haar fundamentele categorieën individueel zijn, terwijl de pro-

duktie maatschappelijk is. De categorieën van de grensnuttheorie zijn derhalve onwerkkelijk, op fantasie gebaseerd en in feite worden zij in de loop van het praktische werk der mikro-ekonomie gewijzigd. De mikro-ekonomie werd gedwongen om aan te haken bij "sociale" categorieën zoals de z.g. externe effekten (de sociale kosten, zoals lawaai, vervuiling, etc. die buiten de kostenkalkulatie van de ondernemer blijven), de tekorten door de maatschappelijke voortbrenging in haar geheel. Niettemin is de mikro-ekonomie niet in staat om een theorie van sociale produktie en sociale behoeften uit te werken.

Op dezelfde wijze is de makro-ekonomie onwetenschappelijk en de ekonomische politiek die op haar analyses gebaseerd is, kan niet bevredigend functioneren.

De Keynesiaanse opvattingen over individuele "voorkeuren" en "neigingen" zijn zwakke theoretische fundamenten voor een totale theorie van ekonomische aktiviteit. De makro-ekonomie was niet in staat om een theorie te ontwikkelen over de oorzaken van de staatsuitgaven. In plaats daarvan bestaat er slechts een hypotese over de gevolgen van staatsuitgaven. Derhalve is de makro-theorie niet in staat de betekenis te bepalen van de relaties tussen partikuliere en staats-produktie. Verder blijft de Keynesiaanse theorie gefetisjizeerd --- hij stelt de vraag "WAT is de oorzaak van inflatie?", terwijl de ware vraag is "WIE veroorzaakt inflatie?". Zo is de makro-theorie niet in staat om het geheel van de produktie-verhoudingen te begrijpen, die tot inflatie leiden. Bovendien is de Keynesiaanse theorie onmachtig om de ekonomie in zijn verschillende geleidingen te zien en kan hij zo het probleem van die disproportionaliteiten (de wanverhoudingen) tussen de verschillende sektoren der ekonomie niet behandelen. Het ontleden van de verschillende sektoren der ekonomie zou aantonen dat kompen-serende overheidsuitgaven (uitgaven van de staat om een tekortschietende koopkrachtige vraag te kompenseren) die leiden tot expansie van de sektor van de grote ondernemingen, de ondergang van de kleinere ondernemingen veroorzaken; en in het bijzonder de konzentratie van het kapitaal bevorderen als gevolg van militaire uitgaven, het herstel van de steden en investeringen in de transport-sektor, Neo-Keynesianisme is in feite de oudste theorie van staatspolitiek onder een nieuwe naam. Ontdaan van haar moderne terminologie, zegt het neo-Keynesianisme slechts: "We leven in een kapitalistische ekonomie; de kapitalisten bepalen het tempo der kapitaals-akkumulatie, bepalen welke sektor moet groeien en in welk tempo. De kapitalisten zullen niet investeren, tenzij het winstgevend is en het is niet winstgevend, tenzij de regering er voor zorgt dat het winstgevend is. Daarom moet de regering optreden ter behartiging van de belangen van het kapitaal." Men vergeet daarbij dat de "regering" altijd is opgekomen voor de belangen van het kapitaal.

Waarom houdt de heersende klasse vast aan zijn steun aan ondersteuning van de Keynesiaanse en de marginale analyse, de grensnuttheorie? Waarom is hij niet in staat zijn wijze van analyse te veranderen ten einde de irrationaliteit van het systeem te begrijpen? Als hij dat zou doen zou daarmee de ideologische grondslag van de heerschappij der grote ondernemers in deze maatschappij worden ondermijnd. De verandering van de burgerlijke ekonomische analyse zou de ondergraving betekenen van het idee van de prioriteit van de winst boven het nut, de prioriteit van de atomistische en individualistische konkurrentie boven samenwerking, de prioriteit van arbeidsvervreemding boven vrijheid, of wel van de opvatting dat de regering meer de dienaar van het kapitaal is dan van het volk.

(5)

DE CENTRALE TAAK VAN DE REVOLUTIONAIR-SOCIALISTISCHE EKONOMEN IS DE OMVORMING VAN DE KRITISCHE OPPOSITIE IN DE EKONOMISCHE WETENSCHAP IN EEN REVOLUTIONAIRE IDEOLOGIE.

De afwijkende kritische mening in de economische wetenschap, die er naar streeft een revolutionaire ideologie te worden, moet eerst de strijd voeren en winnen op het terrein der economische theorie, voordat hij een werkelijke bedreiging voor de heersende ondernemersklasse kan worden. Succes of falen in het strijdperk der economische wetenschap maakt het verschil uit tussen de revolutionaire theorie en een puur cultureel protest. Het is niet toevallig dat de marxistische traditie, die het enige revolutionaire potentieel op dit terrein verschaft, in de allereerste plaats gebaseerd is op de politieke economie. Daaruit volgt dat iedere poging om het marxisme als revolutionaire theorie tot nieuw leven te brengen, op dit strijdperk moet worden getoetst.

Zo moet het kritisch verzet in de economische wetenschap zich concentreren op de centrale tegenstrijdigheid van het kapitalisme, gelegen in de tegenstelling tussen produktiekrachten en produktieverhoudingen; d.w.z. de verhouding loonarbeid - kapitaal. Het moet nagaan hoe deze tegenstrijdigheid tegenwoordig aan de dag treedt, wat voor verschuivingen er in optreden, wat voor vormen hij aanneemt en wat voor aanknopingspunten hij biedt voor de revolutionaire beweging. M.a.w. het is noodzakelijk om de revolutionaire potenties van de maatschappij te analyseren in termen van het revolutionaire potentieel van de arbeidersklasse, ruim genomen; en dat via de verhouding loonarbeid - kapitaal.

(6)

HET KOLLEKTIEF VAN SOCIALISTISCHE EKONOMEN LEGT ZICH OP DEZE TAAK TOE, ZOWEL ALS AFZONDERLIJKE GROEP, ALS IN SAMENWERKING MET ONZE BROEDERS EN ZUSTERS IN DE VERENIGING VOOR RADIKALE EKONOMIE, MET ANDERE GROEPEN RADIKALE EKONOMEN EN MET POLITIEKE AKTIVISTEN.

We erkennen dat in het geval we ons niet concentreren op de centrale tegenstrijdigheid van het kapitalisme, met als centraal doel het deelnemen aan de socialistische revolutie ten einde de klassemaatschappij af te schaffen, we in feite de klassenstrijd afzwakken in plaats van hem vooruit te brengen.

We zien onze taak in de voortzetting en uitbreiding van ons streven in georganizeerde vorm, in de volgende richting:

(A). Het ondernemen van algemene analyses van de ontwikkeling van de kapitalistische produktiewijze als geheel - b.v. de huidige economische crises in de Derde Wereld en de getto's in de VS, geven de algemene wet weer dat de ontwikkeling van een sektor van het wereldkapitalistisch systeem de onderontwikkeling in andere sectoren veroorzaakt.

(b) Het ondernemen van concrete analyses van de specifieke produktieverhoudingen - b.v. de huidige financiële crisis van de staat en de strijd van de ambtenaren en van de profiteurs van de staat, zijn in laatste instantie het gevolg van de socializatie van het verlies van vele produktiekosten die een toenemende financiële last voor de staat vormen, zonder dat daarmee een overeenkomstige socializatie van de winst gepaard gaat; hierdoor blijft de staat afhankelijk van belastingen, DUS arm.

(c) Het ondernemen van algemene analyses van de verhouding tussen de werkelijke produktie en het financierskapitaal - b.v. de beweging van buitenlandse valuta over de grenzen van de kant van het grote ondernemerskapitaal verstoort het financiële evenwicht van de economie van Europa en

van de onderontwikkelde wereld en vormt een potentiële bedreiging van de grondslag voor een werkelijke ondernemingsproductie overzee.

(D) Het ondernemen van specifiek lokale en regionale studies van de belastingsstructuur, de belastingpolitiek, de staatsuitgaven, de subsidiepolitiek, enz.; het zorgen voor sprekers en literatuur over deze onderwerpen.

(E) Het oprichten van groepen in de universiteit voor de bestrijding van de ideeën der heersende ondernemersklasse in de economische sfeer; om strijd te voeren voor de invoering van de kolleges over radikale, kritische economie, om steun te verlenen bij het bevorderen van revolutionair onderwijs; om te ijveren voor de afschaffing van de opsplitsing van kennis in afgesloten studierichtingen; en om in het algemeen strijd te voeren tegen de ideeën der heersende klasse, bij elke gelegenheid die zich daartoe voordoet.

(F). Het opzetten van modellen die aantonen dat een socialistische maatschappij in een na-imperialistisch Amerika kan functioneren; en die de mensen de kennis helpen verwerven die nodig is om het economisch leven onder controle te krijgen.

(C) Het verrichten van al ons werk met het doel de revolutionaire beweging ideologisch te wapenen, waardoor op direkte en indirecte wijze het werk van agitatie en organisatie bevorderd wordt.

De leden van het Kollektief van Socialistische Economen van het Baai Gebied die deelnamen aan het opstellen van het Manifest zijn:

Sandor Fuchs , Lenny Goldberg, Marilyn Goldberg, Al Haber, Doug Kotty, David Landes, Martin Nicolaus, James O'Connor (korrespondentie-sekretaris, CSE, c/o Fakulteit der Economie, San Jose State College, San Jose, California), Allen Shelly an Brad Wiley.